

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Інженерно-будівельний інститут
Кафедра опору матеріалів

СИЛАБУС
освітньої компоненти – **ВК 11**

Навчальна дисципліна - ОПР МАТЕРІАЛІВ (СПЕЦКУРС) І ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРУЖНОСТІ ТА ПЛАСТИЧНОСТІ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	вибіркова	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	192	Будівництво та цивільна інженерія
Освітня програма	ОПП «Будівництво та цивільна інженерія»	
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS (180 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	розрахунково-графічні роботи	
Форми семестрового контролю	залік, іспит	

Викладачі:

Ковров Анатолій Володимирович, к.т.н., професор кафедри опору матеріалів,
rektor@ogasa.org.ua

Неутов Степан Пилипович, к.т.н., доцент кафедри опору матеріалів,
neutov.stepan@ogasa.org.ua

Корнеєва Ірина Борисівна, к.т.н., доцент кафедри опору матеріалів,
ikorneeva@ogasa.org.ua

Ковтуненко Олексій Володимирович, к.т.н., доцент кафедри опору матеріалів,
akovtunenکو@ogasa.org.ua

Петраш Світлана Вікторівна, к.т.н., доцент кафедри опору матеріалів,
svet_lana_petrash@ogasa.org.ua

Крантовська Олена Миколаївна, к.т.н., доцент кафедри опору матеріалів,
o.m.krantovska@ogasa.org.ua

В процесі вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти **ЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З ОСНОВНИМИ ЗАКОНАМИ РОЗРАХУНКУ ТОНКОСТІННИХ СТРИЖНІВ, РОЗРАХУНКУ НА ДИНАМІЧНІ НАВАНТАЖЕННЯ, ТЕОРІЇ ПРУЖНОСТІ ТА ПЛАСТИЧНОСТІ І ЗДОБУВАЮТЬ НАВИЧКИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИХ ЗАКОНІВ В ІНЖЕНЕРНІЙ ПРАКТИЦІ.**

Наприклад: Вміння визначати внутрішні зусилля для шарнірно обертої за контуром прямокутної пластинки, завантаженої розподіленим навантаженням.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Вища математика; Опір матеріалів; Теоретична механіка.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- основні положення механіки твердого деформованого тіла;
- сучасні методи експериментального вивчення властивостей матеріалів;
- функціональні зв'язки між зовнішнім навантаженням і розподілом внутрішніх сил в елементах споруд, у тому числі статично невизначених;
- основи розрахунку стрижнів на динамічні навантаження;
- основи розрахунку тонкостінних стрижнів, дисків, пластинок, оболонок, масивів;

володіти:

- методикою розрахунку тонкостінних стрижнів;
- методикою розрахунку стрижнів на динамічні навантаження;
- методикою визначення внутрішніх зусиль та/або напружень для плоских дисків та пластинок;

вміти:

- визначати нормальні і дотичні напруження у тонкостінних стрижнях та виконувати оцінку їх міцності;
- визначати частоти коливань та коефіцієнт динамічності при пружних коливаннях;
- виконувати розрахунки міцності елементів споруд таких як плоскі диски, пластинки та оболонки постійної жорсткості.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
ЧАСТИНА I					
1.1	Вільне кручення стрижнів некруглого поперечного перерізу. Мембранна аналогія для прямокутного перерізу.	2	2		3
1.2	Тонкостінні стрижні. Вільне кручення тонкостінних стрижнів замкненого профілю.	2	2		3
1.3	Вільне кручення тонкостінних стрижнів незамкненого (відкритого) профілю.	2	4		4
1.4	Депланація тонкостінних стрижнів незамкненого (відкритого) профілю.	2			4
1.5	Секторіальні геометричні характеристики.	2	2		3

1.6	Стиснене кручення тонкостінних стрижнів. Внутрішні зусилля. Нормальні та дотичні напруження.	2	2		3
1.7	Стиснене кручення тонкостінних стрижнів. Диференційне рівняння кутів закручування.	2	2		4
1.8	Розрахунки стержнів на динамічні навантаження. Задачі динаміки. Динамічний коефіцієнт.	2	2		4
1.9	Розрахунок на удар.	2			4
1.10	Пружні коливання. Визначення частоти коливань.	2	2		3
1.11	Динамічний розрахунок балок при поперечних коливаннях. Визначення частоти вільних коливань системи з одним ступенем свободи.	2	2		3
1.12	Динамічний розрахунок балок при поперечних коливаннях з урахуванням опору середовища.	2	4		4
	Всього	24	24		42
ЧАСТИНА II					
2.1	Предмет теорії пружності. Умовні позначення. Основні гіпотези і припущення.	2			4
2.2	Плоска задача теорії пружності. Різновиди плоскої задачі теорії пружності. Схема розв'язування плоскої задачі.	2	2		4
2.3	Рівняння рівноваги. Умови на контурі. Залежності між деформаціями та переміщеннями.	2	2		4
2.4	Рівняння сумісності деформацій. Бігармонічне рівняння плоскої задачі. Розв'язок плоскої задачі в поліномах.	2	2		4
2.5	Метод скінчених різниць (метод сіток). Розрахунок балок-стінок.	2	10		4
2.6	Основне рівняння плоскої задачі в полярних координатах. Розрахунок верхньої частини греблі трикутного профілю.	2			4
2.7	Теорія вигину пружних пластинок. Визначення. Гіпотези і припущення. Внутрішні зусилля.	2	2		4
2.8	Залежність між згинальними, крутними моментами та вертикальними переміщеннями пластинки.	2			4
2.9	Рівняння рівноваги елемента пластинки. Основне рівняння теорії вигину пластинок.	2			4
2.10	Прямокутна шарнірно оперта по контуру пластинка. Розв'язок у подвійних тригонометричних рядах. (розв'язок Нав'є).	2	6		2
2.11	Основи технічної теорії розрахунку пружних оболонок двоякої кривизни. Розрахунок пологих оболонок двоякої кривизни. Визначення. Гіпотези. Внутрішні зусилля та переміщення.	2			2
2.12	Диференційні рівняння рівноваги елемента оболонки та сумісності деформацій. Система рівнянь (визначених) теорії пологих оболонок, умови на контурі.	2			2
	Всього	24	24		42
	Разом	48	48		84

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «заліку» та «іспиту» за навчальною дисципліною «Опір матеріалів (спецкурс) і основи теорії пружності та пластичності» складає 60 балів та 100 балів відповідно і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
ЧАСТИНА I			
Розрахунково-графічна робота (виконання та захист)	2	36	60
Контроль знань:			
- Поточний контроль знань, (стандартизовані тести)	2	24	40
Разом		60	100
ЧАСТИНА II			
Розрахунково-графічна робота (виконання та захист)	2	24	40
Контроль знань:			
- Поточний контроль знань, (стандартизовані тести)	2	12	20
- Підсумковий (семестровий) контроль знань	1	24	40
Разом		60	100

Розрахунково-графічна робота 1 Розрахунок тонкостінного стрижня відкритого профілю.

Робота складається з однієї задачі, для якої необхідно намалювати схему та виконати розрахунок.

Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи [4]

Розрахунково-графічна робота 2 Динамічний розрахунок балок при поперечних коливаннях.

Робота складається з чотирьох задач, для кожної необхідно намалювати схему та виконати розрахунок.

Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи [4]

Розрахунково-графічна робота 3 Розрахунок балки-стілки за методом скінчених різниць.

Робота складається з однієї задачі, для якої необхідно намалювати схему та виконати розрахунок. Робота складається з двох частин: розрахункової та графічної і виконується у вигляді пояснювальної записки, що включає графічну частину (формат А3).

Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи [5]

Розрахунково-графічна робота 4 Розрахунок прямокутної шарнірно обпертої пластинки за допомогою подвійних тригонометричних рядів.

Робота складається з однієї задачі, для якої необхідно намалювати схему та виконати розрахунок. Робота складається з двох частин: розрахункової та графічної і виконується у вигляді пояснювальної записки, що включає графічну частину (формат А3).

Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи [5]

Два рази за семестр проводяться експрес контроль знань – **стандартизовані тести** (20 тестових питань), наприклад

1. Вільні гармонійні коливання споруди, що відбуваються з певною частотою й геометрично незмінюваною формою деформації називаються
  - a) власними;
  - b) вимушеними;
  - c) параметричними;
  - d) автоколиваннями .
2. Які параметри пов'язують між собою залежності коші
  - a) переміщення та деформації;
  - b) напруження та деформації;
  - c) лінійні та кутові деформації;
  - d) пружні сталі матеріалу.

Підсумковий контроль знань за другою частиною курсу проводиться для всіх студентів, у вигляді традиційних екзаменаційних білетів, з урахуванням отриманих балів під час поточного контролю знань. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. ДБН В.1.2-14:2018 «Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель, споруд, будівельних конструкцій та основ», К.:2018 - 30с.
2. ДБН В.1.2. - 2:2006 «Навантаження і впливи. Норми проектування зі Зміною №1 та №2», Мінбуд України. - К.: 2020. - 68 с.
3. Ковров А.В., Ковтуненко О. В., Корнеєва І.Б., Петраш С.В. Конспект лекцій з дисципліни «Опір матеріалів(спецкурс) і основи теорії пружності та пластичності, ч.2» для студентів галузі знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія – ОДАБА, м. Одеса, 2020.
4. Ковров А.В., Корнеєва І.Б., Петраш С.В., Чайковський Р.Е. Методичні вказівки до практичних занять та РГР 1, 2 з дисципліни «Опір матеріалів(спецкурс) і основи теорії пружності та пластичності, ч.1» для студентів галузі знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія – ОДАБА, м. Одеса, 2020.
5. Ковров А.В., Ковтуненко О.В., Корнеєва І.Б., Петраш С.В. Методичні вказівки до практичних занять та РГР 3, 4 з дисципліни «Опір матеріалів(спецкурс) і основи теорії пружності та пластичності, ч.2» для студентів галузі знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія – ОДАБА, м. Одеса, 2020.

Допоміжна література

1. Ковров, А. В. Динамічний розрахунок систем при поперечних коливаннях: Навчальний посібник для студентів напрямку підготовки «Будівництво»

- спеціального виду діяльності «Промислове та цивільне будівництво» / А. В. Ковров, Р. Е. Чайковський. — ОДАБА, м. Одеса, 2011. — 142 с.
2. Писаренко, Г. С. та ін. Опір матеріалів: Підручник / Г. С. Писаренко, О. Л. Квітка, Е. С. Уманський; За ред. Г. С. Писаренка. - 2-ге вид., допов. і переробл. -К.: Вища шк., 2004. — 654 с.
  3. Шкельов, Л. Т. та ін. Опір матеріалів: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Л. Т. Шкельов, А. М. Станкевич, Д. В. Пошивач. — К.: ЗАТ "Віпол", 2011. — 456 с.
  4. Шваб'юк В.І. Опір матеріалів: підручник для студ. інженерних спеціальностей вищих навчальних закладів / В. І. Шваб'юк. – К. : Знання, 2016. – 407 с.
  5. Опір матеріалів з основами теорії пружності і пластичності / За ред. проф. Піскунова В.Г. У 2ч. 5 кн. – К. : Вища школа, 1994.
  6. Яременко О.Ф., Прокопович І.Є., Гайванюк З.В. Основи теорії пружності. - МО України, Київ, 1993.